

Het verhaal over een grote en een kleine kerk.

Ik ben geboren in 1934, de 5de uit een gezin van 8 kinderen, een normale gezinssamenstelling in die tijd. Met z'n allen waren we toen gewoon gereformeerd, ook wel de 'Lytse Tsjerke' genaamd. We stamden af van de Hervormde Kerk, toen genoemd de 'Grutte Tsjerke'. Het verhaal heeft binnen mijn familie in die jaren de ronde gedaan dat mijn pake in 1886/1887 de deur is uitgezet omdat hij meeding met de Doleantie, de afscheiding uit de Hervormde van de Gereformeerde kerk. Voor hem was toen geen plaats meer thuis. Hij is toen gaan inwonen bij 'Dolerenden', zoals men dat toen noemde.

Vandaar ook de sterke band van mijn ouders met die 'Lytse Tsjerke'. Anderen waren ook zeer betrokken. Wij konden niet eens 'meedoen als handwater': veel konden geen financiële bijdrage leveren. Toch zijn de 'Lytse Tsjerken' in de loop der jaren geworden tot een kerk die van wanten wist en weet. Wat een offervaardigheid in die tijd, want die 'Lytse Tsjerken' groeiden maar door. Ja, in ieder dorp en stad was bijna wel een Gereformeerde Kerk.

Ik heb in 5 dorpen gewoond. Altijd in de vrije wereld, want mijn vader werkte bij de boer. En dan moesten wij wel eens verkassen op 12 mei, de vaste dag van de verhuizing in die tijd voor vooral boerenpersoneel. Maar wij gingen altijd naar een dorp waar een 'Lytse Tsjerke' was en een christelijke school. Dat was beloofd, zeiden mijn ouders dan, toen jullie gedoopt zijn. Dat stukje geloof vond je eigenlijk bij iedere gereformeerde in die tijd. Kinderen werden direct na hun geboorte op de eerstvolgende zondag gedoopt. Het doop- en genadeverbond stond in die tijd in die kleine kerken centraal. Vanuit de belofte van dat verbond werden de kinderen opgevoed en onderwezen (doopsformulier). Een hele grote eensgezindheid was er in die tijd. Via die kerk werden wij als kinderen de weg gewezen die we moesten gaan. Niet uit dwang, maar wel uit grote liefde voor onze kerk. Alles stond in verbinding met elkaar. Vandaar dat psalmvers leren voor de maandag op school, werd in de kerkdienst al bepaald, het vragen leren voor de catechisatie toen we ouder werden, het uit de bijbel lezen aan tafel, het Grote Gebed van mijn vader zondagavond was bij ons thuis een vast onderdeel van de week. Maar ook daarbuiten: het verenigingsleven via de JV, de politieke vergaderingen van de ARP, de toogdagen van de jeugd: teveel om op te noemen en alles hoorde bij elkaar. Wat een enorme eenheid, want we bleven allemaal bij elkaar, bij die Gereformeerde Zuil van de Lytse Tsjerke!

Maar was het dan allemaal pais en vrêe? Voelden we ons veilig in ons eigen veilige nest? Was het maar zo, want terwijl er een vreselijke wereldoorlog woedde (1940 – 1945) voltrok zich binnen die 'Lytse Tsjerke' een kerkscheuring, de 'Vrijmaking', die zijn diepe sporen nu nog doet laten voelen. Je houdt het niet voor mogelijk, maar het gebeurde wel dat kerken, families en gezinnen uit elkaar gingen en dat in een tijd dat de wereld in brand stond... Was dan het genadeverbond en doopverbond belangrijker dan de Tweede Wereldoorlog? Toen was die 'Lytse Tsjerke' wel heel erg klein. Het kostte nogal wat moeite om van die Gereformeerde Zuil weer meerdere fatsoenlijke zuilen te maken.

Ook kerkgeschiedenis herhaalt zich dikwijls. Want we schrijven nu 2020. Heeft de kerkelijke strijd van nu niet heel veel overeenkomsten met de tijd van vroeger? Ik bedoel: onze synodale gereformeerde kerk is nu lid van de PKN. Verschillende zuilen onder één dak. Is het soms een grijze muis, zei onlangs een PKN-geleerde in de krant, want ik zie alleen zondags vooral de 'grijze hoofden': is dat dan onze toekomst? En komt het een keer zover dat we einden moeten rijden om een PKN-dienst te kunnen bijwonen, in grotere plaatsen bijvoorbeeld? Veel te negatief gedacht, zegt u? Het zij zo, maar waar zijn ze dan gebleven: afgehaakt of verkast naar een meer evangelisch getinte gemeente? Of het heeft het vrije denken plaatsgemaakt voor het geloven? U mag het zeggen.

Maar nu terug in de tijd van nu, in 2020. U mag van mij rustig weten: ik ben lid van onze

Pelikaangemeente. We bestaan met zo'n 300 leden bij de PKN maar onder een bijzondere naam: 'De Protestantse Gemeente van bijzondere aard rond de Pelikaankerk'. U mag het wat mij betreft ook wel een kleine zuil noemen. Die nieuwe naam is ons gegeven om binnen de PKN te kunnen blijven. Dus zij die beweerden: 'Jullie willen er niet bij horen', zijn verkeerd ingelicht. Die 300 mensen hadden maar één wens: mag er toch nog één Gereformeerde Kerk blijven in Leeuwarden? Want ze moesten toen allemaal weg. Dat is toen een hele strijd geweest. Het voelde voor ons: het 'grutte' overheerst het 'lytse'.

Maar uiteindelijk heeft het kleine toch die ruimte kunnen krijgen: de Grote Kerk had uiteindelijk oog voor de behoefte van die kleine groep. Het besluit moest uiteindelijk genomen worden door een grotere broer: het Landelijke Bestuur van de PKN, wat in Utrecht is gevestigd. Dit besluit hield dus in dat de Pelikaankerk kon en mocht blijven, omdat daar nog steeds een gemeente bij elkaar komt die lid is van de PKN. Wel moeten we voor onszelf zorgen. Over groot en klein gesproken: wat bijbels vindt u niet? En dat voor onszelf zorgen gaat nog steeds goed.

Vroeger preekte er een dominee heel vaak in de Koepelkerk. Dat waren de diensten voor Dankstond voor Gewas en Arbeid. De kerk was dan helemaal vol. Maar hij haalde telkens de volgende woorden aan in zijn gebed: 'Lit ús earst lyts wurde foar de Heare'.

Zijn wij dat nu nog?

Age Ploegstra